

Kuljetusyritysten vastuullisuusmalli

MAHVA-webinaari, 22.8.2019

Mikko Västilä, Enni Lehtinen, Marke Lahtinen
Tutkinnot ja ammattiliikenne

Aiheet:

- **Muuttuvat kuljetusmarkkinat, vastuullinen kuljetustoiminta**
Mikko Västilä
- **Mikä on vastuullisuusmalli?**
Enni Lehtinen
- **Miten vastuullisuusmallia voi hyödyntää?**
Marke Lahtinen
- **Kysymykset ja keskustelu**

Muuttuvat kuljetusmarkkinat, vastuullinen kuljetustoiminta

- Tiekuljetusmarkkinoiden muutos
- Vastuullinen johtaminen yritystoiminnassa

Muutokset kuljetusmarkkinoissa / asiakas

- Kuluttajakäyttäytymisen muutos muuttaa myös logistiikan palvelutuotantoa:
 - "Kuluttajan markkinat", myös edullisempi laatu käy kaupan
 - Verkkokauppa
 - Jakamistalous
 - Sähköisten palveluiden käyttö
 - Arvojen ja tarpeiden muutokset
=> kuluttaja elää "hetkessä" ja haluaa korkealuokkaista palvelua edulliseen hintaan ja nopeasti
- Yhteiskunnan maksamien kuljetusten tarpeen muuttuminen:
 - Tarve sosiaali- ja terveystoimen kuljetuksille kasvaa (SOTE-alueiden muutokset, väestön ikääntyminen), mutta varoja siihen on entistä vähemmän
 - Koulutoiminnan keskittyminen kuntakeskuksiin
 - Muun yhteiskunnan rahoittaman henkilökuljetuksen tehokkuus
- Teollisuus:
 - Varastoihin sitoutuneen pääoman vähentäminen (JIT=Just in time logistics)
 - Logistiikan ulkoistamispaineeet
 - Kilpailukyvyn parantaminen (logistiikkakustannukset)
 - Intensiivisen kasvun sijaan ekstensiivistä kasvua

Vastuullinen johtaminen yritystoiminnassa

- Vastuullisella yritysjohtamisella tarkoitetaan toiminnan ohjausta seuraavien peruseriaatteiden kautta:
 - Taloudellinen vastuu
 - Sosiaalinen vastuu
 - Ympäristövastuuns. "triple bottom line"

- Taloudellinen vastuu:
 - yritystoiminta on sellaista, että se on taloudellisesti kestävä ja kannattava => tuloksentekokyky
 - yritystoiminnan on oltava taloudellisesti voitollista
 - kannattamattoman tai taloudellisesti selvitystilassa olevan yrityksen "laskun" maksaa viime kädessä aina kuluttaja

Vastuullinen johtaminen yritystoiminnassa

- Sosiaalinen vastuu:
 - yritys tuntee vastuunsa työllistämistään työntekijöistä sekä kansalaisista, joiden elämään yrityksen toiminta vaikuttaa
 - henkilöjohtaminen
 - työturvallisuus
 - toiminnan organisointi
 - palkkaus
 - "eettisesti kestävä ratkaisu" palvelutuotannossa (rehellisesti tuotettu tuote tai palvelu kilpailukykyiseen hintaan asiakkaan tarpeita palvellen)

Vastuullinen johtaminen yritystoiminnassa

- Ympäristövastuu:
 - yrityksen toiminta on energiatehokasta
 - yritys suosii sekä toiminnassaan, että tuotteissaan/palveluissaan ympäristövastuullisia ratkaisuja

Vastuullinen johtaminen yritystoiminnassa

- Taloudellisesti vastuullinen toiminta luo edellytykset yrityksen muiden vastuullisuuden osa-alueiden myönteiselle kehitykselle.
- Vastuullinen toiminta perustuu prosessiajatteluun ja toimintojen suunnitelmalliseen organisointiin, joka parantaa tehokkuutta ja kilpailukykyä.
- Yritystoiminta itsessään on vastuullisuutta edellyttävää, se sopii parhaiten henkilöille, jotka kykenevät kantamaan keskimääräistä suurempaa vastuuta itsestään ja elämästään.

Mikä on vastuullisuusmalli?

Vastuullisuusmalli on keino tiekuljetusalan vastuullisuuden edistämiseen

- Vastuullisuusmalli on tieliikenteen kuljetusyriyksille kehitetty johtamis- ja menettelytapamalli
- Vapaaehtoinen ja maksuton
 - Muissa liikennemuodoissa lakisääteinen velvoite turvallisuusjohtamiseen
- Yhteinen määritelmä vastuulliselle kuljetustoiminnalle tärkeä vastuullisuuden merkityksen kasvaessa ja sääntelyn keventyessä
- Kehitetty yhdessä alan toimijoiden kanssa
 - Kokeilututkimukset tavara- ja henkilöliikenteessä

- Vastuullinen liiketoiminta on kestävää ja kannattavaa liiketoimintaa, joka ottaa huomioon yrityksen toimintaympäristöön kohdistuvia vaikutuksia lain vaatimuksia pidemmälle

Vastuullisuusmalli määrittelee vastuullisen kuljetustoiminnan

- Yritysvastuun taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun näkökulmat
- Vastuullisuusmallin osa-alueet ja vähimmäisedellytykset toimivat määritelmänä sille, mitä on vastuullinen kuljetustoiminta
- Sekä kuljetusyritykset että kuljetuksien tilaajat voivat hyödyntää vastuullisuusmallia

Tieliikenteen kuljetusyritysten vastuullisuusmalli

Vastuullisen toiminnan osa-alueet

Taloudellinen toimintakyky

Johdon sitoutuminen vastuullisuuteen

Vastuut määritellyt turvallisuus-, ympäristö- ja laatuasioiden osalta

Tavoitteet asetettu turvallisuus-, ympäristö- ja laatuasioille

Riskienhallinta

Osaamisen hallinta

Kaluston vaatimustenmukaisuus, kunto ja huolto

Poikkeamatilanneohjeistus- ja raportointi, hätätilanneohje

Järjestelmällinen tiedon keruu ja analysointi

Säännöllinen yhteenveto turvallisuus-, ympäristö- ja laatuasioista

Vastuullisuuden jatkuva kehittäminen

Vastuullisuusmalli on järjestelmällisen johtamisen apuväline

- Perustana jatkuva parantaminen
- Sisältää tunnettujen turvallisuus-, ympäristö- ja laatujohtajien keskeiset osa-alueet
- Tiekuljetusalan erityispiirteiden huomioiminen

Vastuullisuustodistus on osoitus vastuullisesta kuljetustoiminnasta

- Traficom myöntää hakemuksen perusteella vastuullisuustodistuksen edellytykset täyttävälle yritykselle
 - Valvonta todistuksen 3 v voimassaolon
- Vastuullisuusmalliin liittyneet yritykset nähtävillä Traficomin verkkopalvelussa
- Vastuullisuuden osoittaminen
 - Erottautumiskeinona ja kilpailuetuna
- Eri tapoja huomioida alihankintaverkosto

Miten vastuullisuusmallia voi hyödyntää?

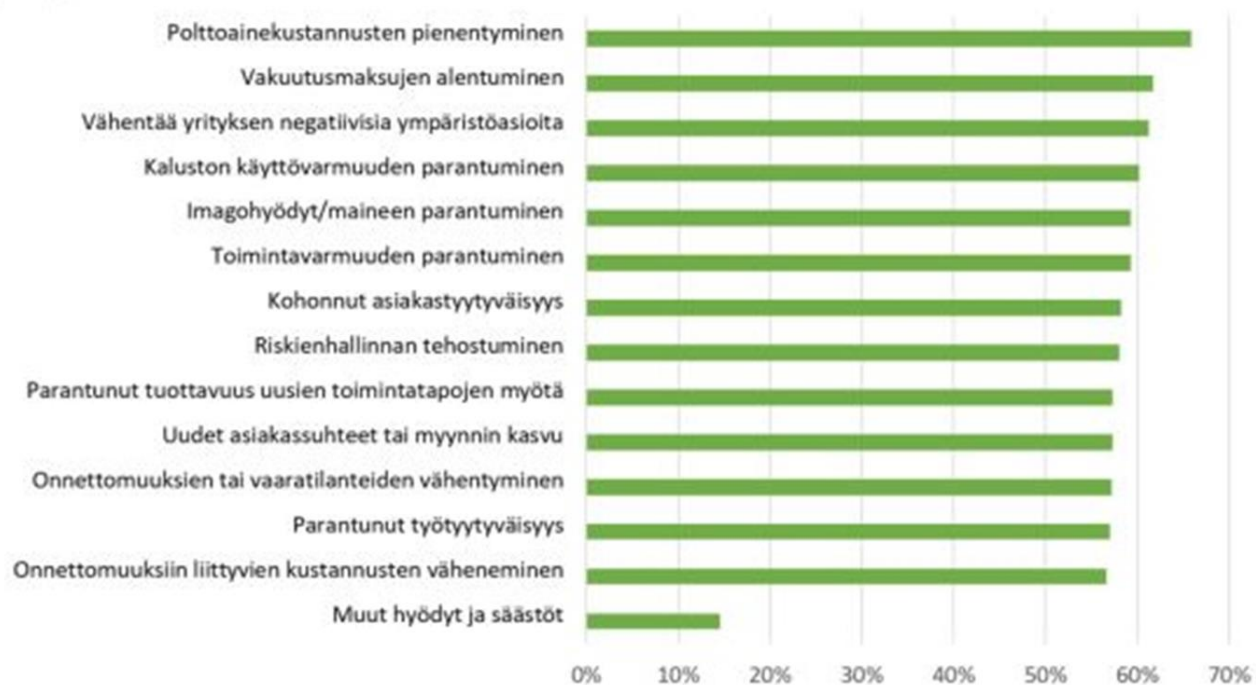

Vastuullisilla toimintatavoilla saavutettuja hyötyjä

Vastuullisuuden nykytila kaupallisessa tieliikenteessä 2017

Mitä hyötyä olette saaneet turvallisuus- ja ympäristöasioita parantavista toimintatavoista?

(N=565)

Hyödyt heijastuvat myös asiakkaisiin, työntekijöihin ja ympäristöön, mm. toimintavarmuus, onnettomuuksien ja vaaratilanteiden väheneminen, päästöjen väheneminen

2019 tutkimuskohteena vastuullisuuden nykytila tiekuljetushankinnoissa

- kohderyhmänä valmistava teollisuus ja tavarankuljetus

<https://www.traficom.fi/fi/vastuullisuuden-nykytila-kaupallisessa-tieliikenteessa>

Miten tilaaja voi hyödyntää vastuullisuusmallia?

- Vastuullisuustodistus on osoitus järjestelmällisestä johtamisesta
 - Traficom tarkistaa edellytysten täyttymisen hakemuksen perusteella ja valvoo edellytysten täyttymistä
- Yhteinen määritelmä vastuulliselle kuljetustoiminnalle
 - Määritelmän hyödyntämien kilpailutusten suunnittelussa, tarjousten vertailussa, sopimuksen osana ja/tai vuorovaikutuksen ja raportoinnin osana
 - Minkälaista palvelua arvostamme?
 - Mitä edellytämme kuljetuspalveluiden tuottajalta?
 - Miten kuljetusyritys täyttää vastuullisen kuljetustoiminnan edellytykset?
 - Toiminnan vahvuudet, kehitystarpeet ja mahdollisuudet

Määritelmä vastuulliselle kuljetustoiminnalle

Tieliikenteen vastuullisuusmallin tavoitteena on tukea ja edistää vastuullista toimintaa ammattiliikenteessä. Malli huomioi yritysvastuun taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöulottuvuudet. Vastuullisuusmallia voivat hyödyntää sekä kuljetusyritykset että kuljetusten tilaajat.

Lue lisää osoitteesta
traficom.fi/fi/vastuullisuusmalli

TRAFICOM
Liikenne- ja viestintävirasto

Tieliikenteen kuljetusyritysten vastuullisuusmalli

Vastuullisen toiminnan osa-alueet

Taloudellinen toimintakyky

Johdon sitoutuminen vastuullisuuteen

Vastuut määritelty turvallisuus-, ympäristö- ja laatuasioiden osalta

Tavoitteet asetettu turvallisuus-, ympäristö- ja laatuasioille

Riskienhallinta

Osaamisen hallinta

Kaluston vaatimustenmukaisuus, kunto ja huolto

Poikkeamatilanneohjeistus- ja raportointi, hätätilanneohje

Järjestelmällinen tiedon keruu ja analysointi

Säännöllinen yhteenveto turvallisuus-, ympäristö- ja laatuasioista

Vastuullisuuden jatkuva kehittäminen

Minkälaista palvelua arvostamme?

Mitä edellytämme kuljetuspalveluiden tuottajalta?

Miten kuljetusyritys täyttää vastuullisen kuljetustoiminnan edellytykset?

Toiminnan vahvuudet, kehitystarpeet ja mahdollisuudet?

Vastuullisuusmallin osa-alueet ja niiden vähimmäisedellytykset

Vastuullisuusmallin osa-alue	Liittymisen edellytys
Taloudellinen toimintakyky	Yrityksen taloudellista toimintakykyä arvioidaan kokonaisvaltaisesti seuraavien edellytysten pohjalta ☐ yrityksen omavaraisuusaste on suurempi kuin 15 % ☐ yrityksen nettotulos on vähintään 1% liikevaihdosta ☐ yrityksellä ei ole rekisteröityä voimassaolevaa maksuhäiriömerkintää
Johdon sitoutuminen vastuullisuuteen	Vastuullinen liiketoiminta on kestävä ja kannattavaa liiketoimintaa, joka ottaa huomioon yrityksen toimintaympäristöön kohdistuvia vaikutuksia lain vaatimuksia pidemmälle. ☐ yritys noudattaa lakeja ☐ yrityksen johto on sitoutunut vastuullisuuteen
Vastuut määritelty turvallisuus-, ympäristö- ja laatuasioiden osalta	☐ Yrityksessä on nimetty vastuuhenkilöt turvallisuus-, ympäristö- ja laatuasioille.
Tavoitteet asetettu turvallisuus-, ympäristö- ja laatuasioille	Yrityksellä on ☐ kolme turvallisuustavoitetta ☐ kolme ympäristötavoitetta, mm. energiatehokkuuden parantaminen ☐ kolme laatuavoitetta ☐ yksi sosiaalisen vastuun tavoite, joka huomioi esimerkiksi asiakkaita ja työntekijöitä
Riskienhallinta	☐ Yritys on tunnistanut neljä toimintansa kannalta keskeistä riskiä ja näiden riskien hallitsemiseksi on tehty suunnitelma
Osaamisen hallinta	☐ Yrityksellä on sen tarpeisiin räätälöity koulutusrekisteri ja koulutussuunnitelma. Koulutussuunnitelma sisältää vähintään pakollisen ammattipätevyyskoulutuksen.
Kaluston vaatimustenmukaisuus, kunto ja huolto	☐ Yrityksen kalusto on liikennekelpoinen. ☐ Yrityksellä on koko kalustosta määräaikaishuoltosuunnitelma tai vaihtoehtoisesti huoltosopimus kalustolle tai sen osalle.

Vastuullisuusmallin osa-alueet ja niiden vähimmäisedellytykset

Vastuullisuusmallin osa-alue	Liittymisen edellytys
Poikkeamatilanneohjeistus- ja raportointi, hätätilanneohje	☐ Yritys on tunnistanut vähintään kaksi sen toiminnan kannalta merkittävää poikkeamatilannetta ja lisäksi sillä on suunnitelma ja ohjeet poikkeamatilanteista selviämiseksi.
Järjestelmällinen tiedon keruu ja analysointi	Yritys seuraa vähintään seuraavia mittareita: ☐ kaikki liikenneonnettomuudet ja -vahingot ☐ kuormalle tai matkustajille sattuneet vahingot ☐ kaikki ajoneuvojen tekniset vahingot (esim. rengasrikot) ☐ polttoaineen kulutus.
Säännöllinen yhteenveto turvallisuus-, ympäristö- ja laatuasioista	☐ Yritys seuraa asettamiensa tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista vähintään vuositasolla.
Vastuullisuuden jatkuva kehittäminen	☐ Yritys on tunnistanut kaksi sen toiminnan kannalta keskeistä kehittämisen kohdetta ☐ Yrityksellä on toiminnan kehityssuunnitelma vähintään vuodeksi eteenpäin.

Tutustu tarkemmin:

www.traficom.fi/fi/vastuullisuusmalli

<https://www.traficom.fi/fi/vastuullisuustodistus>

Vastuullisuusmallin huomioiminen pisteytyksessä

HSY esimerkki:

[https://www.motiva.fi/julkinen sektori/kestavat julkiset hankinnat/hankintaesimerkit/hsy kannustaa vastuullisuuteen kuljetuspalveluissa](https://www.motiva.fi/julkinen_sektori/kestavat_julkiset_hankinnat/hankintaesimerkit/hsy_kannustaa_vastuullisuuteen_kuljetuspalveluissa)

Motivan ohjeet kuljetusten hankintoihin :

<http://www.maaseudunhankinnat.fi/kuljetus/>

Ympäristövastuullisuus ja energiatehokkuus osana vastuullisuusmallia

Kuljetusyriyten ympäristövastuullisuudessa keskeinen tekijä on energiatehokkuus. Energiatehokas toiminta on myös kustannustehokasta toimintaa. Polttoaineenkulutuksen vähentäminen pienentää sekä kustannuksia että kuljetuksista syntyviä päästöjä.

Määrätietoinen energiatehokkuuden kehittäminen alkaa tämänhetkisen energiankäytön analyysistä ja tavoitteiden asettamisesta. Kartoittamalla energiankulutuksen nykytila voidaan löytää yrityksen energiatehokkuuden kannalta hyvät toimintatavat sekä potentiaaliset energiansäästökohteet

Energiatehokkuuden osalta vastuullisuusmallin määrittelemät vastuullisen kuljetustoiminnan osa-alueet ja vähimmäisedellytykset edellytykset ovat:

- energiatehokkuustavoitteen seuranta
- energiatehokkuutta parantava toimenpide
- polttoaineen kulutuksen seuranta

<https://www.traficom.fi/fi/tutustu-tarkemmin-vastuullisuusmallin-sisaltoon>

Sosiaalinen vastuullisuus ja turvallisuus osana vastuullisuusmallia

Vastuullisuusmallissa sosiaalisella vastuulla tarkoitetaan yrityksen toiminnan ihmisiin, ihmisryhmiin ja yhteisöihin kohdistuvien vaikutusten suunnitelmallista arviointia ja hallintaa. Sosiaalinen vastuu huomioi mm. yrityksen työntekijöitä ja asiakkaita.

Kuljetusalalla turvallisuus on keskeinen osa yrityksen sosiaalista vastuullisuutta. Esimerkkejä ovat työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin vaikuttavat tekijät, asiakkaiden turvallisuuteen vaikuttavat tekijät ja esteettömyys.

- OTKES: "Turvallisuusjohtamismalleista löytynee myös keino osoittaa asiakkaille, mikä yritys on huolehtinut turvallisuusasioista vastuullisella ja ammattimaisella tavalla." <https://uutiskirje.traficom.fi/uutiset/tieliikenne/otkes-onnettomuustutkinnalla-turvallisuutta.html>

Vastuullisuuden merkitys kasvaa edelleen tulevaisuudessa

”Vastuullisuuskysymysten paino kuntien hankinnoissa nousee tulevaisuudessa”

”Kuntapäätäjistä 60 prosenttia näkee, että hankintojen ympäristövaikutusten merkitys tulee painottumaan nykyistä enemmän ja 43 prosenttia uskoo eettisyyden ja 33 prosenttia sosiaalisten kriteerien painoarvon nousevan tulevaisuudessa.”

<https://suomalaintyö.fi/2018/09/24/tutkimus-vastuullisuuskysymysten-paino-kuntien-hankinnoissa-nousee-tulevaisuudessa/>

”Vastuullisuuden merkitys yrityksille kasvaa tasaisesti”

FIBS Ry Yritysvastuu 2018 tutkimus tiivistelmä.

<https://www.slideshare.net/FiBSry/fibs-yritysvastuu-2018-tutkimustiivistelmafinal>

Tutustu tarkemmin

www.traficom.fi/fi/vastuullisuusmalli

- Sisältö
- Hyödyntäminen
- Uutiskirjeet
- Tutkimukset

<http://www.maaseudunhankinnat.fi/kuljetus/>

Kysymykset ja keskustelu

Liikenne- ja viestintävirasto

Kiitos!

vastuullisuusmalli@traficom.fi

mikko.vastila@traficom.fi

marke.lahtinen@traficom.fi

enni.lehtinen@traficom.fi

Tilaa vastuullisuusmallin uutiskirje:
www.traficom.fi/fi/vastuullisuusmalli